

Я порвав подушку.
Мабуть, замріявся вві сні.

Ален Башунг

На спомин про жертв цунамі в Індонезії

— «Аж ніяк, мені добре, — заперечив Лис. — Згадай, що я казав про золоте збіжжя»¹.

— Щось я не розумію, мамо.

Я згортаю книжку й ще нижче схиляюся над ліжком Лори.

— Ну, розумієш, Лис більше ніколи не побачить Маленького Принца. А через те, що волосся в Маленького Принца біляве, схоже на золоте збіжжя, то щоразу, коли Лис дивитиметься на колоски пшениці, він згадуватиме про друга. Як у випадку з твоєю подружкою, Офелією, що цього літа переїхала до Португалії. Навіть якщо ти її ніколи більше не побачиш, щоразу, як згадуватимуть про цю країну, чи ти почувеш це ім'я, чи побачиш дівчинку з чорним хвилястим волоссям, ти думатимеш про неї. Зрозуміла?

— Так.

Лора пригортає улюблену іграшку Качечку, тоді трясє снігову кулю із собором Саграда-Фамілія всередині та ставить її на столик біля ліжка. Раптом замислюється й на-суплює брови.

— Але ж, мамо, що, як я ніколи не почую про Португалію чи не зустріну дівчинку з таким самим іменем або таким самим хвилястим волоссям, — це значить, що я забуду Офелію?

---

¹ Цитата з книжки Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький Принц» (розділ XXI). (Тут і далі прим. пер.)

Я міцно обіймаю Лору й крадькома витираю сльози жовтим хутром плюшевого каченяти.

— Ні, якщо ти дуже-дуже її любиш, серденько. Що дужче ти її любитимеш, то частіше натраплятимеш у житті на речі, котрі нагадуватимуть тобі про неї.

Олів'є зазирає до кімнати, показує мені на годинник — уже час спати. Лора пішла в перший клас, тож це дуже важливий рік, найважливіший з-поміж усіх. А згодом будуть ще такі самі найважливіші роки. Я не сперечаюся. Накриваю Лору ковдрою — вона обіймає мене за шию, щоб поцілувати наостанок.

— Мамо, а в тебе є хтось, кого ти любиш так сильно, що не хочеш його забувати? Так, що ціле життя ти натрапляєш на речі, що нагадують тобі про ту людину?

|

МОНРЕАЛЬ

1

12 ВЕРЕСНЯ 2019

— Я поїхала.

Олів'є сидить за кухонним столом, обхопивши долонями горнятко з кавою; він дивиться у вікно, блукаючи думками десь далеко-далеко за межами саду, за межами майстерні, десь понад туманними водами Сени. А тоді, навіть не повертаючись до мене, питає:

— Ти справді мусиш?

Я вагаюся з відповіддю. Встаю, поправляю спідницю уніформи. У мене немає жодного бажання розпочинати довгу розмову. Не зараз. Часу й без того обмаль. Обмежуюся самою усмішкою. До речі, він теж усміхається. Така в нього манера ставити серйозні запитання.

— Мене викликають до Руассі¹, термінал 2F, на дев'яту годину. Мушу встигнути проїхати Сержі, перш ніж почнеться робочий день.

Олів'є нічого на те не зауважує. Його очі стежать за вигинами річки, пестять їх поглядом, ніби зачаровані тією безмежною досконалістю неквапливого плину хвиль. Так само зачудовано й пильно він оцінює округлості спинки ліжка, вигин комода, ескізи для якого робили за індивідуальними мірками, кут балок у склепінні кімнати. Так само пильно й палко, як він завжди дивиться на мене, коли я виходжу з душі й лягаю в ліжко. Так само пильно

---

¹ Міжнародний аеропорт імені Шарля де Голля, який також має назву Руассі — Шарль-де-Голль.

й палко, що аж шкіра мені сиротами береться від усвідомлення своєї вроди в мої п'ятдесят три роки. У його очах. Чи тільки в його очах?

«Ти справді мусиш?»

Олів'є підводиться та відчиняє скляні двері на терасу. Я вже знаю, що наступної миті він ступить крок уперед і жбурне крихти вчорашнього хліба Жеронімо, лебедю, що облаштував гніздо в кінці нашої під'їзної дороги, на березі Сени. Приручений лебідь, який захищає свою територію — і нашу, за сумісництвом, — краще, ніж ротвейлер. Годувати Жеронімо — це ритуал Олів'є. Олів'є обожнює ритуали.

Здається, йому аж кортить знову поставити це запитання, це ритуальне запитання, котре він ставить мені щоразу, коли я їду: «Ти справді мусиш?»

Згодом я зрозуміла, що це запитання не обмежується просто намаганням учергове дотепно пожартувати або пересвідчитися, чи в мене, бува, нема двох хвилин, щоб випити горнятко кави, перш ніж виїду. Його «Ти справді мусиш?» важило значно більше: воно означало, чи «ти справді мусиш» далі працювати цією клятою стюардесою, залишати нас на два тижні щомісяця, далі поневірятися світом, бути повсякчас окремо від сім'ї; чи «ти справді мусиш» це робити тепер, «коли кредити за будинок сплачено, тепер, коли дівчатка вирости й стали на ноги, тепер, коли нам нічого не треба? Чи ти справді мусиш триматися за цю роботу?» Олів'є ставив мені це запитання разів сто: що є такого в тих шале в Андах, на Балі чи в Канаді, чого немає в нашому дерев'яному будиночку, що його я збудував для вас власноруч? Олів'є разів сто пропонував мені змінити роботу: ти могла б працювати зі мною в майстерні, зазвичай дружини допомагають чоловікам, що мають власне ремесло. Ти могла б вести бухгалтерію або давати раду всім документам моєї столярної майстерні. Усе краще, ніж розтринькувати наші гроші, наймаючи на роботу недосвідчених помічників...

Я відмахуюся від цих думок і звертаюся до нього радісним голосом, яким зазвичай вітаю пасажирів бізнескласу:

— Ну ж бо, я не хочу застрягнути в заторі!

І поки Жеронімо ласує шматочками традиційного багетта зі злаками, я стежу очима за попелясто-сірою чаплею, що літає над запрудами Сени. Олів'є не відповідає. Я знаю, що йому не подобається, як торохкотять коліщата моєї валізи по його паркету з ялини. А в моїй голові, як завше, рояться гнівні репліки. Так, Олів'є, я мушу! Моя робота — то моя свобода! Ти залишаєшся, а я їду. Ти залишаєшся, а я повертаюся. Ти нерухома точка, а я — рух. Ми ось уже тридцять років так живемо. З них двадцять сім — з обручками на пальцях. І майже стільки виховуємо двох дітей. І досить непогано в нас виходить, згоден?

Я піднімаюся сходами, щоб забрати багаж з нашої спальні. Передчуваючи цей момент, важко зітхаю. Утім, навіть якби Олів'є заходився катувати мене фуганком чи дрилем, я ніколи не зізналася б, як мені набридло тягати цю клятву валізу всіма східцями, ескалаторами й ліфтами планети. А починати доводиться вже з десяти сходинок нашого будинку. Піднімаючись сходами, я уявляю свій робочий графік цього місяця: *Монреаль, Лос-Анджелес, Джакарта*. Змушую себе не думати про цей неймовірний збіг, але проти моєї волі в голові пролинають роки, повертаючи мене на двадцять років у минуле. Варто обміркувати це пізніше, коли я буду сама, коли зможу спокійно присвятити себе роздумам, коли...

Я натикаюся на валізу й мало не стрічаюся з підлогою.

Моя шафа відчинена!

Моя шухляда трохи висунута.

Не шухляда з прикрасами, шарфами або косметикою.

Шухляда з моїми секретами!

Шухляда, у яку Олів'є ніколи не зазирає. Шухляда, що належить тільки мені.

Ступаю ще кілька кроків. Хтось порпався в ній — одразу в цьому переконуюсь. Якись дрібнички, нотатки Лорі й Марго, що їх вони писали в дитинстві, — усе перевернуто догори дригом. Засушені волошки та пшеничні колоски, які я збирала в полі, де мене вперше поцілував хлопець, розкришилися на порошок. Рожеві наліпки, які залишав мені Олів'є («Я сумую за тобою», «Гарного польоту», «Моя повітряна дівчинко, повертайся швидше»), розлетілися. Намагаюся опанувати себе, мислити тверезо: можливо, я собі щось вигадала, збита з пантелику цим дивним збігом маршрутів — *Монреаль, Лос-Анджелес, Джакарта*. Можливо, це я сама все тут розкидала, бо ж як можна бути в чомусь певною, коли я роками не відчиняла цієї шухляди. Я вже навіть майже переконую себе в тому, що так воно й було, аж раптом в око впадає відблиск чогось, що лежить на паркеті, під шухлядою. Я нахилиюся — і не можу повірити очам.

Мій камінець!

Мій ескімоський камінь¹. *Загалом* він пролежав у моїй шухляді майже двадцять років, і жодного разу я його звідти не діставала! Тож навряд чи він просто так міг випасти на підлогу. Цей камінь завбільшки з чималеньку кульку — лише доказ того, що хтось пхав свого носа в мої речі... нещодавно!

Я стиха лаюся, кладучи камінчик у кишеню форменої блузи. У мене немає часу обговорювати це з Олів'є. З Марго й поготів. Це почекає. Зрештою, у тій шухляді й ховати нічого — самі лише забуті, занедбані спогади, історію яких не знає ніхто, крім мене.

Вийшовши зі спальні, я зазираю до кімнати Марго. Моя молодшенька вже підліток, лежить на ліжку, поклавши мобілку на подушку.

---

¹ Популярний сувенір, що становить собою маленьку модель інукуша — кам'яної фігури в культурі інуїтів (група корінних народів Північної Америки).

— Я поїхала.

— Привезеш мені пластівців «Coco Pops»? Я зранку саме доїла пачку!

— Я не на закупа збираюся, Марго, а на роботу!

— Он як... і коли повернешся?

— Завтра ввечері.

Марго не запитує в мене, куди саме я лечу, не бажає мені успіху й тим паче щасливої подорожі. Вона ледве помічає, коли мене немає вдома. Хіба що зранку здивовано округлить очі, побачивши мене за столом під час сніданку перед тим, як піти до школи. Цього я теж ніколи не визнаю перед Олів'є, але після кожної нової поїздки мене накриває ностальгія за тими роками (і не так давно це було!), коли Марго й Лора влаштовували істерики щоразу, перед кожним моїм від'їздом, коли Олів'є доводилося буквально відривати їх від моїх рук, коли вони проводили ціліснінький день, вдивляючись у небо, визираючи там маму, і чекали на моє повернення, виглядаючи мене з найвищого вікна, вилізши на табурет, що його для них спеціально змайстрував татко, і коли мені лиш обіцянками вдавалося тамувати їхні сльози. Обіцянками привезти подарунки з іншого кінця світу!

* * *

Моя маленька синя «Хонда-Джаз» їде серед полів, залитих сьайвом великого помаранчевого сонця. Сто двадцять кілометрів Національного шосе відділяє Руассі від нашого будиночку в Порт-Жуа. Дорога, забита вантажівками, що їх мене вже давно не тішило обганяти. Олів'є натякає, що баржею вийшло б дістатися швидше. І то майже правда! Ось уже тридцять років я виїжджаю на шосе N14 у будь-яку пору дня і ночі, коли ноги гудуть після дванадцятигодинних перельотів, а голова паморочиться від так само виснажливих джетлагів. Деякі люди бояться літаків, а мене